

ISSN 2616-678X

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ФИЛОЛОГИЯ сериясы

Серия **ФИЛОЛОГИЯ**

PHILOLOGY Series

№3 (124) / 2018

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Астана, 2018

Astana, 2018

Бас редакторы **Дихан Қамзабекұлы**
филология ғылымдарының докторы, проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Шолпан Жарқынбекова**
филология ғылымдарының докторы, проф. (Қазақстан)

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	Ф.ғ.д., проф. (Әзербайжан)
Ақматалиев Абдылдажан	Ф.ғ.д., проф. (Қырғызстан)
Бахтикиреева Улданай	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Беженару Людмила	Ф.ғ.д. проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргүл	Ф.ғ.к., (Қазақстан)
Біжкенова Айгүл	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жақыпов Жантас	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Журавлева Евгения	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жаң Динжиң	PhD, проф. (Қытай)
Ескеева Мағрипа	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ержласун Гүлжанат	PhD, ассос. проф. (Түркия)
Қасқабасов Сейіт	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Негимов Серік	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нұрғали Қадиша	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нуриева Фануза	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	Ф.ғ.д., проф. (Германия)
Рахманов Носимхан	Ф.ғ.д., проф. (Өзбекстан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (АҚШ)
Сәтенова Серікгүл	Ф.ғ.д. проф. (Қазақстан)
Султанов Казбек	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Тәжібаева Сәуле	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хисамитдинова Фирдаус	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Башқұртстан)
Чернявская Валерия	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Шәріп Амантай	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Шәріпова Гүлбану	Ф.ғ.к., қауымд. проф. (Қазақстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Түркия)
Янковский Генрих	PhD, проф. (Польша)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Сатпаев к-сі, 2, 408 б.

Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Жауапты редактор, компьютерде беттеген Құрманғалиев Ілияс

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы

Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК

ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.

Мерзімділігі: жылына 4 рет.

Тиражы: 35 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 12/1, тел.: (7172)709-500

(ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Dihan Kamzabekuly**
Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Zharkynbekova Sholpan**
Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof. (Azerbaijan)
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof (Russia)
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology, (Kazakhstan)
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof (Romania)
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Erzhiasun Güljanat	PhD, assos. Prof (Turkey)
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Henryk Jankowski	PhD, Prof. (Poland)
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof (Kazakhstan)
Khisamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof. (RF, Bashkortostan)
Metin Ekiji	PhD, Prof. (Turkey)
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof. (RF, Tatarstan)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof. (Germany)
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof. (Uzbekistan)
Rivers William Patrick	PhD, Prof. (USA)
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof (Kazakhstan)
Sultanov Kazbek	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof (Kazakhstan)
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, assos. Prof. (Kazakhstan)
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhang Dingjing	PhD, Prof. (China)
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial address: 2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31413)
E-mail: vest_phil@enu.kz

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev

Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 35 copies

Address of printing house: 12/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф. (Казахстан)

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	д.ф.н., проф. (Азербайджан)
Акматалиев Абдылдажан	д.ф.н., проф. (Киргизстан)
Бахтикиреева Улданай	д.ф.н., проф. (Россия)
Беженару Людмила	д.ф.н., проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргуль	к.ф.н., (Казахстан)
Бижкенова Айгуль	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жакыпов Жантас	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жан Динжин	PhD, проф. (Китай)
Журавлева Евгения	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ескеева Магрипа	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ержласун Гульжанат	PhD, ассос. проф. (Турция)
Каскабасов Сейит	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Негимов Серик	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нургали Кадиша	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нуриева Фануза	д.ф.н., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	д.ф.н., проф. (Германия)
Рахманов Насимхон	д.ф.н., проф. (Узбекистан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (США)
Сатенова Серикгуль	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Султанов Казбек	д.ф.н., проф. (Россия)
Тажибаева Сауле	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Хисамитдинова Фирдаус	д.ф.н., проф. (РФ, Башкортостан)
Чернявская Валерия	д.ф.н., проф. (Россия)
Шарип Амантай	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Шарипова Гульбану	к.ф.н., ассос. проф. (Казахстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Турция)
Янковский Хенрих	PhD, проф. (Польша)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Ответственный редактор, компьютерная верстка Ильяс Курмангалиев

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажимукана, 12/1, тел.: (7172)709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

<i>Акбаров А.</i> Шет тілдерін оқыту саясатына қатысты әлеуметтік-мәдени факторлар: Босния мен Герцеговинаның тақырыптық зерттеулері	8
<i>Атанасова С.</i> Шағын аймақтағы «жаһандық ландшафтар»: Велико-Тырноводағы қоғамдық жазбалардың лингвистикалық суреті	17
<i>Бейсембаева Ж.А., Барямова Р.К.</i> Шет тілді оқытуда жаңа технологияларды пайдалану	29
<i>Дюсекенева И.М., Дюсекенев Д.Н.</i> Этномәдени деталь мәселесі орайында	39
<i>Каженова М.М., Жусупова Р.Ф.</i> Оқу үдерісіне жаңа технологияларды енгізу	46
<i>Шарипова М.К., Жанзақова Г.З.</i> Аударма - тіларалық және мәдениетаралық қарым-қатынас құралы	52
<i>Тәжібаева С.Ж., Невская И.А., Мүтәлі А.К., Қадысқызы А.</i> Қытайда қазақ тілінің қолданылуы: мәселелер мен зерттеу перспективалары	59
<i>Байбек А.К.</i> Біржан сал – Арқа ән дәстүрінің көрнекті өкілі	69
<i>Бескемер А.</i> Көркем мәтінді аудару және түсіну: барабарлықтың өлшемшарты	81
<i>Мухамед Абдо Д.</i> Жауынгер-әйел тақырыбы (Б. Васильевтің «А зори здесь тихие» повесі бойынша)	88
<i>Дүйсекова К.К., Габдулина А.К.</i> Қазақ және қытай тілдеріндегі метафоралардың ерекшеліктері	98
<i>Дүйсенгазы С.</i> Қазақ-қырғыз айтыс өнеріндегі ортақ мұрат	109
<i>Жақыпов Ж.А., Догдырбай А.</i> Фольклорлық жанрлар мәтінінің бастапқы және аяққы шендері	116
<i>Жұмағұлов С.Б.</i> Ақын Сәбит Дөнентайұлының мысал өлеңдері	128
<i>Қоңыратбаева Ж.М.</i> Әлемнің мәдени бейнесіндегі Шығыс және Батыс кеңістігі (лингвомәдениеттанымдық тәжірибе)	135
<i>Мурсалимова Г.А., Еділбаев Б.А.</i> Анимация өнерін зерттеудің теориялық - әдіснамалық аспектілері	149
<i>Мырзаханов Т.А.</i> Ағылшынның қаржы және экономикалық метафораларын аударудағы лингвомәдениеттанудың қырлары	157
<i>Нұрахметов Е.Н., Наралиева А.А.</i> Қазақ, ағылшын, неміс сөйлеу тіліндегі гендерлік ерекшеліктер	169
<i>Сүйінова Г.С.</i> Қалалық бірегейліктің урбонимикондағы көрінісі	177
<i>Сұлтанбекова С.А.</i> Неміс тіліндегі аффиксті жаңа мағыналы туынды сөздердің прагматикалық аспектілері	185
<i>Шаймердинова Н.Г., Жиёмбай Б.С., Жиёмбаева Г.Т.</i> Армян-қыпшақ ескерткіштеріндегі есім сөз таптарының жалпы сипаты	192
Мақаланы рәсімдеу үлгісі	204

Contents

<i>Akbarov A.</i> Socio-Cultural Factors Involved in the Foreign Language Teaching Policy: Case Study of Bosnia and Herzegovina	8
<i>Atanassova S.</i> «Global Landscapes» in Small Places: the Linguistic Picture behind the Public Inscriptions in Veliko Turnovo	17
<i>Beisembayeva Zh.A., Baryamova R.K.</i> The use of Technologies for Foreign Language Teaching	29
<i>Dyussekeneva I.M., Dyussekenev D.N.</i> To the Problem of Ethnocultural Detail	39
<i>Kazhenova M.M., Zhussupova R.F.</i> Integrating new Technologies into Curriculum	46
<i>Sharipova M.K., Zhanzakova G.Z.</i> Translation as a Tool for Interlingual Communication	52
<i>Tazhibayeva S.Zh., Nevskaya I.A., Mutali A.K., Kadyskyzy A.</i> Kazakh Language as Spoken in China: Problems and Research Perspectives	59
<i>Baibek A.K.</i> Birzhan Sal – outstanding representative of the singing tradition of Sary-Arka	69
<i>Beskemer A.</i> Translation and Interpretation of Literary Text: Equivalence Criteria	81
<i>Dina Mohamed Abdo</i> The Theme of a Female Militant (on the Material of B. Vasilyev's Novel «The Dawns Here Are Quiet»).....	88
<i>Duysekova K.K., Gabdulina A.K.</i> Peculiarities of Kazakh and Chinese Metaphors	98
<i>Duysengazy S.</i> Commonalty of ideo in Kazakh-Kyrgyz Aitys	109
<i>Zhakupov Zh.A., Dogdyrbai A.</i> Initial and Final Positions of the Text of Folklore Genres	116
<i>Zhumagulov S.B.</i> Fables of the Poet Sabit Donentayuly	128
<i>Konyratbayeva Zh.M.</i> East and West Space in the Cultural Picture of the World (Linguocultural Experiment)	135
<i>Mursalimova G.A., Edilbayev B.</i> Theoretical and Methodological aspects of Animation Art	149
<i>Myrzakhanov T.A.</i> Lingual and Cultural Aspects of Translation of Metaphors in Financial and Economic Discourse	157
<i>Nurakhmetov E.N., Naraliyeva A.A.</i> Gender features of oral speech in the Kazakh, English and German languages	169
<i>Suynova G. S.</i> On Representation of Urban Identification in the System of Urbonyms	177
<i>Sultanbekova S.A.</i> Pragmatic Aspects of New Affixal Derivatives of the German Language	185
<i>Shaymerdinova N.G., Zhiyembay B.S., Zhiyembayeva G.T.</i> General characteristics of the nominal parts of speech in the Armenian-Kypchak monuments	192
Template	206

Содержание

<i>Акбаров А.</i> Социально-культурные факторы, связанные с политикой преподавания иностранного языка: тематическое исследование Боснии и Герцеговины	8
<i>Атанасова С.</i> «Глобальные ландшафты» в малых пространствах: лингвистическая картина за публичными надписями Велико-Тырново	17
<i>Бейсембаева Ж.А., Барямова Р.К.</i> Использование современных технологий в преподавании иностранных языков	29
<i>Дюсекенева И.М., Дюсекенев Д.Н.</i> К проблеме этнокультурных деталей	39
<i>Каженова М.М., Жусупова Р.Ф.</i> Интеграция новых технологий в учебном процессе	46
<i>Шарипова М.К., Жанзакова Г.З.</i> Перевод как инструмент межъязыковой и межкультурной коммуникации	52
<i>Тажиббаева С.Ж., И.А. Невская, Мутали А.К., Кадыскызы А.</i> Функционирование казахского языка в Китае: проблемы и перспективы исследования	59
<i>Байбек А.К.</i> Біржан сал – выдающийся представитель песенной традиции Сары-Арки	69
<i>Бескемер А.</i> Перевод и интерпретация художественного текста: критерии эквивалентности	81
<i>Мухамед Абдо Д.</i> Тема женщины-бойца (на материале повести Б. Васильева «А зори здесь тихие»)	88
<i>Дуйсекова К.К., Габдулина А.К.</i> Особенности казахских и китайских метафор	98
<i>Дуйсенгазы С.</i> Общность идей в казахско-кыргызских айтысах	109
<i>Жакупов Ж.А., Догдырбай А.</i> Начальная и конечная позиции текста жанров фольклора	116
<i>Жумагулов С.Б.</i> Басни поэта Сабита Донентайулы	128
<i>Коныратбаева Ж.М.</i> Пространство Восток и Запад в культурной картине мира (лингвокультурологический эксперимент)	135
<i>Мурсалимова Г.А., Едильбаев Б.</i> Теоретические и методологические аспекты анимационного искусства	149
<i>Мырзаханов Т.А.</i> Лингвокультурологические аспекты перевода метафор англоязычного финансово-экономического дискурса	157
<i>Нурахметов Е.Н., Наралиева А.А.</i> Гендерные особенности устной речи казахского, английского и немецкого языков	169
<i>Суюнова Г.С.</i> Об отражении городской идентичности в урбонимиконе	177
<i>Султанбекова С.А.</i> Прагматические аспекты новых аффиксальных дериватов немецкого языка	185
<i>Шаймердинова Н.Г., Жиёмбай Б.С., Жиёмбаева Г.Т.</i> Общая характеристика именных частей речи в армяно-кыпчакских памятниках	192
Образец оформления статьи	208

XFTAP: 16.21.45

С.А. Сұлтанбекова

*Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
(E-mail: sagima2007@mail.ru)*

Неміс тіліндегі аффиксті жаңа мағыналы туынды сөздердің прагматикалық аспектілері

Андатпа. Лингвистика дамуындағы соңғы бағыттардың бірі - тілдегі жаңа сөздердің қызметіне прагматикалық көзқарас тұрғысынан автор мақалада неміс тіліндегі жаңа сөздердің, оның ішінде аффиксті тәсіл арқылы жасалған туынды сөздердің прагматикалық мағынасын қарастырады. Мақаланың мақсаты - неміс тіліндегі аффиксті жаңа мағыналы туынды сөздердің прагматикалық компоненттерін талдап көрсету болып табылады. Бұл мақсат жаңа сөздерге компонентті талдау жасай отырып, жүзеге асырылды. Нәтижесінде автор белгілі бір аффикстің тілдегі бұрыннан бар сөзге жалғана отырып, сол туынды сөзге жаңа мағына беріп қана қоймай, прагматикалық мағынаның интенционалды, импликационалды және эмоционалды компоненттеріне ие болатындығын көрсетеді.

Түйін сөздер: туынды сөздер, аффиксті тәсіл, прагматикалық мағына, интенционалды, импликационалды және эмоционалды компонент.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2018-124-3-185-191>

Кіріспе. Заманауи қоғамның технократты өркениеттен антропогенді өркениетке көшуіне байланысты адам, оның ішкі әлемі мен мәдениеті, оның мәдениетін қалыптастырған қоғам және адам мен қоғам қызметінің нәтижесі ретінде оның тілі бірінші орынға шығады. Прагматика лингвистиканың бір бөлімі ретінде тілдік қызметті қоғамдық құбылыс ретінде, тілді адамдардың қоғамдық қарым-қатынасының басты құралы ретінде зерттейді.

Прагматика тілде сөйлеуші мен тыңдаушының ниеті сияқты факторлардың тілге әсер етуін және олардың арасындағы қатынасын қарастырады. Басқаша сөзбен айтқанда, прагматика қоғамның немесе белгілі бір адамдардың психикасына (ойына, сезіміне, еркіне) әсер ету мақсатында қолданылатын тілдік құралдарды, олардың ерекшеліктері мен тілдік заңдылықтарын зерттейді.

Тақырыптың өзектілігі: Прагматика ұзақ уақыт бойы негізгі нысан ретінде айтылымды және сөйлеу актілерін зерттеп келді, ал қазіргі уақытта тілдік бірліктердің прагматикалық потенциалын зерттеу үрдісі дамып келеді.

Прагмалингвистикадағы семантика мен прагматиканың ара жігін ашып көрсетудің маңыздылығына келер болсақ, қазіргі кезде лингвистикада прагматика мен семантиканы қарама-қарсы қойып зерттейтін және екеуін бір-біріне байланыстыра отырып зерттейтін екі бағыт бар. Лич Дж. өз еңбегінде сөз мағынасының семантикасы мен прагматикасының аражігін ашып көрсететін негізгі постулат ретінде: семантика «Сөз нені білдіреді?» деген сұраққа жауап берсе, прагматика «Осы сөзді қолдана отырып сөйлеуші не айтқысы келді?» деген сұраққа жауап береді, яғни семантика екі жақты қарым-қатынасты зерттесе, прагматика мағынаны үш жақты қарым-қатынас ретінде зерттейді деп атап көрсетеді [1, 61]. Дегенмен, біз семантика мен прагматиканы қарама-қарсы қойып зерттейтін бағытты емес, осы екі бағытты бір-бірін толықтырып тұратын, бір-бірімен тығыз байланысты деп қарастыратын бағытты ұстанамыз.

Мақала объектісі ретінде неміс тілінің 2017 жылғы **wortwarte.de** сайтында тіркелген аффиксті жаңа сөздеріне (туынды сөздерге) прагматикалық талдау жасалды. Мақалада «жаңа сөз» термині қолданылады себебі аталған сайтта тіркелген жаңа сөздердің

барлығы «неологизм» атауына сәйкес келе бермейді. Мақала материалы ретінде неміс тілінің аффиксті тәсіл арқылы жасалған туынды сөздердің прагматикалық ерекшеліктері қарастырылады.

Әдеби талдау нәтижелері: Сөздің прагматикалық компонентін қарастырған еңбектерді саралай отырып, шын мәнінде сөз және аффикстер арқылы берілетін прагматикалық ақпарат ауқымының кең екенін байқаймыз. Осы еңбектердің ішінде мақала мақсатына қол жеткізуді мүмкін ететін бірқатар еңбектерге талдау жасап көрелік.

Жаңа сөздердің өзіндік прагматикалық ерекшеліктері болады, орыс халқының көрнекті ғалымы В.И.Заботкинаның тұжырымдамасы бойынша жаңа сөз прагматикалық тұрғыдан 4 рет ерекшеленеді: 1) өмірге жаңа сөзді келтіретін себеп-салдар жиынтығында прагматикалық ынталандыру едәуір рөл атқарады; 2) жаңа сөздің пайда болу үдерісіне мәнмәтіннің прагматикалық маңызы бар параметрлері, оның ішінде ең алдымен жаңа сөзді жасаушы адамның жеке тұлғасы қатысады; 3) қоғамдағы жаңа сөздің әдеби тіл нормасына еніп, тұрақталу (конвенционализациялануы) үдерісінде жаңа сөзді қабылдаушы жеке тұлғаларға қатысты прагматикалық факторлар өзіндік рөл атқарады; 4) жаңа сөз тілге ене отырып, өздері қолданылатын мәнмәтіндердің жаңа, маңызды прагматикалық қасиеттеріне, жаңа мәнмәтіндік сипаттарына ие болады [2, 112 б.]. Осы тұжырымдаманың алғашқы 3 жағдайы сөздердің сыртқы прагматикалық ерекшеліктерін қарастырады деп ұйғарылса, соңғы тармағы сөздердің ішкі прагматикалық сипаттарын саралайды деп түйіндеуге болады. Ұсынылып отырған тұжырымдаманың соңғы тармағына сүйене отырып, осы мақалада wortwarte.de сайтында неміс тілінің аффиксті тәсіл арқылы жасалған жаңа сөздерінің (2017ж.) ішкі прагматикалық сипаттары қарастырылады [3].

Ғалым Апресян Ю.Д. өз еңбегінде прагматиканы тілдік бірлікте (лексема, аффиксте, граммемада, синтаксистік құрылымда) бекітілген мазмұн деп түсінуді ұсынып: 1) Сөйлеушінің шындыққа көзқарасын жеткізуші; 2) сөйлеушінің берілген хабарламаға көзқарасын жеткізуші; 3) сөйлеушінің адресатқа көзқарасын жеткізуші; деп қарастыру қажеттігін жеткізеді [4, 4-6]. Осылайша, көрнекті ғалым Ю.Д.Апресянның прагматикалық ақпараттың тіл жүйесінің барлық деңгейіне тән екендігін нақты атап көрсете отырып, прагматикалық ақпарат тек сөз деңгейінде ғана емес, сонымен қатар аффикстерге де тән екендігін нақтылайды. Прагматикалық мағына тұрғысынан белгілі бір аффикс жаңа жасалынатын сөзге жалғана отырып, сөз мағынасының интенционалды, импликационалды және эмоционалды компоненттері бар прагматикалық жаңа сипатына ие болуына сеп болады.

Мақалада сөздің лексикалық мағынасының ғалым М.В.Никитин ұсынған [5, 31-43] және ғалым В.И. Заботкина ең алғаш жаңа лексиканың прагматикалық аспектісін талдауда қолданған құрылымына сүйенеміз. Осы еңбекке сәйкес сөз мағынасы құрылымында 1) интенционалды (мағынаның ядросы); 2) импликационалды (денотатқа қатысы бар барлық стереотиптік ұғымдар); 3) эмоционалды-бағалаушылық элементтер болады деген ойын тұжырымдай отырып, сөз мағынасын 3 топқа бөліп қарастырады.:

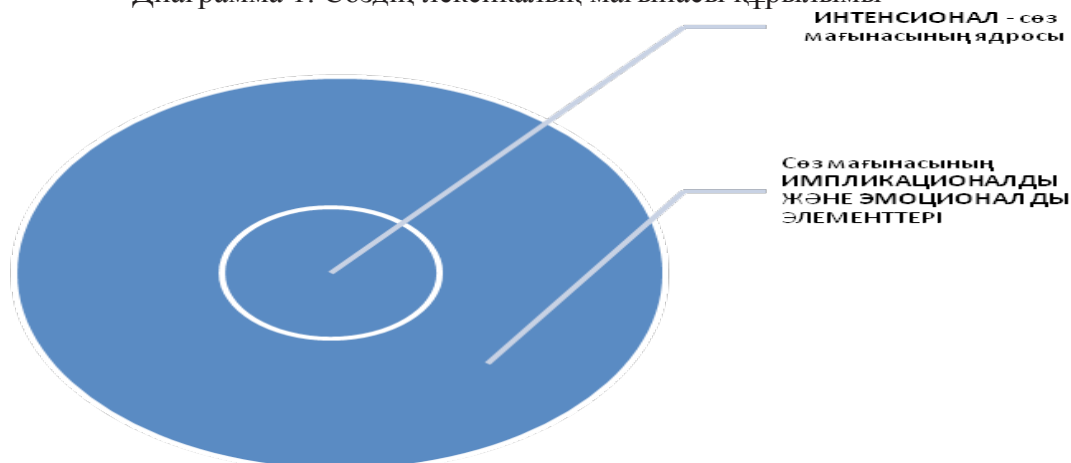
- 1) Интенционалды прагматикалық компоненттері бар сөздер;
- 2) Эмоционалды прагматикалық компоненттері бар сөздер;
- 3) Импликационалды компоненттері бар сөздер;

Бірінші топқа интенционалды компоненті бар, табиғатынан атауыш (анықтауыштық) сөздер, яғни гетеросемалық бірліктер кіреді. Бұл сөздер мағынасында сол сөздерді анықтайтын денотат белгілері эксплицитті түрде берілген. Әдетте мұндай сөздер кәсіби параметр бойынша аясы тар, нақты қызмет салаларында қолданылуға бағытталған. Жаңа лексикалардың екінші тобына мағынаның эмоционалды компоненттері бар сөздер енеді. Бұл топтағы сөздер әдетте моносемалы болып келеді және бірінші топтағы сөздерден айырмашылығы нақты референттік сәйкестігі жоқ, бір ғана белгіге ие сөздер. Бұл әдетте эмоционалды реңк сипаттағы сөздер болып келеді.

Үшінші топқа прагматиканың импликационалды компоненті бар сөздер енеді. Бұл сөздерді дұрыс қолдану оқытылып отырған шет тілінің еліне, дәстүріне, мәдениетіне байланысты білімді қажет етеді. Импликационалды компоненті бар сөздер атауыш немесе предикатты сөздер бола алады. Бұл топқа әлеуметтік мәртебесі бойынша сөйлеушінің жасы, этносы және жыныс айырмашылығына байланысты шектеулі сөздер кіреді. Кей кездері екінші топ пен үшінші топ сөздерінің прагматикалық компоненттері бір-бірімен қиылыса отырып, бір-бірін толықтырып отырады.

Сонымен қатар, бір сөзде түрлі прагматикалық компоненттердің болатындығын ескеруіміз қажет [2, 89 б.]. Сөздің лексикалық мағынасы құрылымын келесі диаграммадан көруге болады:

Диаграмма 1. Сөздің лексикалық мағынасы құрылымы



Мақалада неміс тіліндегі wortwarte.de сайтында 2017ж. тіркелген жаңа сөздердің ішіндегі тек аффиксті тәсіл арқылы жасалған туынды сөздерді осы 3 топқа бөле отырып қарастыру ұйғарылды.

Нәтижелері мен талдаулары: Мақала материалы ретінде неміс тілінің тек бір жыл (2017ж.) ішінде тіркелген жаңа сөздерінің, оның ішінде тек прагматикалық сипатқа ие аффиксті тәсіл арқылы жасалған жаңа мағыналы туынды сөздеріне прагматикалық талдау жасауға талпыныс болғандықтан, жаңа сөздерге статистикалық талдау және сөздердің позиционалды модельдеріне талдау жасау мақсаты болмады. Аффиксті туынды сөздерге талдау нәтижесі көрсеткендей, белгілі бір аффикстің қандай прагматикалық компонентті білдіретіндігін және прагматикалық мағынаның қай апектісімен (интенционал, импликационал және эмоционал) байланысты екендігін талдай отырып, мына нәтижелерге қол жеткізілді. Сөзалды грек, латын терминбөлшектері (термин Ш.Құрманбайұлы) [6, 506]: Chrono-, Bio-, Krypta-, Mikro-, Semi- Ultra-, ver-және сөз тудырушы жұрнақтар: -aktiv, -lastig, -bonus көмегімен жасалған туынды сөздерде интенционалды прагматикалық компонент басым. Chrono-, Bio-, Krypta-, Mikro-, Super-, Semi- сөзалды грек, латын терминбөлшектері және сөзтудырушы қосымшалар -aktiv, -lastig, -bonus көмегімен жасалған туынды сөздерде негізінен кәсіби-әлеуметтік параметрі айқын көрініп, қолданылатын аясын айқын бағыттап тұрады. Аталған терминбөлшектер мен сөзтудырушы қосымшалар тілдегі бұрыннан бар сөзге жалғана отырып, жаңа мағыналы туынды сөздің интенционалды компоненті бар прагматикалық мағынасын қалыптастырады. Мысалы: der Chronobiochemiker жаңа сөзінде тілдегі бұрыннан бар «Biochemiker» сөзі «биохимик» маманын білдірсе, «Biochemiker» сөзінің алдына Chrono- сөзалды терминбөлшегі тұрған жағдайда, жаңа мағыналы туынды сөздің интенционалды прагматикалық мағынасы жай ғана «биохимик» маманын емес, «тірі организмдердің уақытша (циклдік) құбылыстарын, күн мен айлық ырғақтарға бейім-

делуін зерттейтін химия саласының маманы» екендігін білдіреді де, der Chronophysiologe жаңа мағыналы туынды сөзінде Chrono- сөзалды терминбөлшегі тілдегі бұрыннан бар «Physiologe» сөзінің алдына қойылып, прагматикалық мағынасы бойынша «тірі организмдердің биологиялық ритмдеріне байланысты өмірлік қызметін зерттейтін физиолог маман» екенін білдіріп, кәсіби-әлеуметтік параметр бойынша интенционалды компоненті бұл сөздердің медицина саласында қолданылатын сөздер екенін анық көрсетіп тұр. Der Bioliberalismus жаңа мағыналы туынды сөзіндегі тілдегі бұрыннан бар «Liberalismus – либерализм» сөзі «демократиялық еркіндік пен парламентаризмді жақтайтын саясатты» білдірсе, осы сөздің алдына Bio- сөзалды терминбөлшек қойылған жағдайдағы жаңа мағыналы туынды сөздің интенционалды прагматикалық мағынасы «адамның өмір сүруін генетикалық әдістер арқылы жақсарту (тұқым қуалаушылық аурулардың алдын-алу т.б.с) немесе төмендетуді көздейтін саясат» болып, ситуативті вариативтілігі бұл сөздің саясат саласында қолданылатындығын меңзеп тұрғанын көруге болады. das Bio-Printing туынды сөзінде тілдегі бұрыннан бар «Printing - басып шығару» дегенді білдірсе, осы туынды сөзді қолдана отырып сөйлеуші «Printing» сөзінің алдына Bio-сөзалды терминбөлшегін қоя отырып, «адам мүшелерінің тірі клеткалардан тұратын сандық модельдерін дайындау» прагматикалық мағынасында қолданып, кәсіби-әлеуметтік параметрі бойынша медицина саласына бағытталған сөз екенін көрсетеді. Сөйлеуші «Valuta» халықаралық терминінің алдына Krypta- сөзалды терминбөлшегін қоя отырып, die Kryptovaluta туынды сөзінің «жаңа технологиялар мен үкіметтің бақылауынсыз жүргізуге негізделген төлемдер мен ақша аударымдарының жылдам әрі сенімді жүйесін білдіретін сандық валютаның түрі» прагматикалық мағынасының интенционалды компонентін басым етіп көрсетіп тұр. Осы тектес тағы бір мысал der Krypto-Miner туынды сөзіндегі «Miner – шахтер» сөзінің алдына қойылған Krypta - терминбөлшегі жаңа сөздің прагматикалық мағынасын «компьютер саласындағы «крипто-бағдарлама» деп өзгертіп, интенционалды компоненті көрсетіп тұрғандай компьютер саласына бағыттайды, сонымен қатар, «das Crypto-Asset - крипто-актив» банк сферасында, die «Kryptowirtschaft - крипто-өндіріс», өндіріс саласында, «die Kryptodevise - ақша аударудың крипто тәртібі» банк аясында қолданылатын туынды сөздердің интенционалды компоненттері осы сөздердің кәсіби параметрі бойынша қолданылу аясын көрсетіп тұр. die Mikrostatistik туынды сөзінің интенционалды прагматикалық мағынасы «микроақпарат» ақпарат-құралдары саласына бағытталған сөз екенін білдірсе, semiurban сын есіміндегі «қалалалық» деген мағынадағы «urban» сөзіне semi- сөзалды қосымшасы жалғана отырып, туынды сөздің мағынасы «жартылай қалалық» болып өзгеріп, сөздің интенционалды компоненті құрылыс саласында қолданылатындығын көрсетіп тұр. Ultraeingängig туынды сын есіміндегі тілдегі бұрыннан бар «eingängig - оңай есте қалатын» сөзіне жалғанған ultra- сөзалды терминбөлшегі сөздің интенционалды прагматикалық мағынасын «өте жоғары деңгейде есте қалатын» деп өзгертіп, бұл жаңа сөзді ән-әуен саласында қолдануға болатындығын көрсетіп тұр. verhashtagen туынды етістігіндегі тілдегі бұрыннан бар «hashtagen» сөзінің мағынасы «хабарламадағы бірнеше сөзді белгілеу-хэштегтеу» болса, бұл сөзге ver- сөзалды жұрнағы жалғанған жаңа сөзінің интенционалды компоненті осы сөзді қолданушының «хабарламадағы белгілі бір сөздерді ерекше көңіл күймен белгілеу» мағынасын білу керектігін көрсетіп, компьютер саласына бағыттап тұр.

Неміс тілі жаңа сөздерінің импликационалды компоненті бар прагматикалық мағынасы негізінен Extra-, mega-, hinein-, horror-, hyper-, über-, ent- сөзалды жұрнақтары мен сөзалды терминбөлшектері және -schwach-, -faul-, -intensiv-, -bonus-, -aktiv-, -lastig сөзтудырушы қосымшалары арқылы жеткізіледі. Alltagsaktiv жаңа сын есімінің Alltags сөзіне -aktiv сөзтудырушы қосымшасы жалғана отырып, туынды сөздің мағынасы «күнделікті белсенді ететін» деген мағына береді. Бірақ та сөйлеуші осы сөзді қолдана отырып, сөздің прагматикалық мағынасының импликационалды компоненті бойынша бұл сөзді тағамтану

саласында, «тағамды тұтынған жағдайда құрамында күнделікті белсенді ететін қоспасы барлығы» жайлы білімі болуын қажет етеді. *Assetlastig* туынды сөзіндегі тілдегі бұрыннан бар «asset – актив» сөзіне *-lastig* сөзтудырушы қосымшасы жалғанып, прагматикалық мағынасы жағынан осы сөзді қолданушы экономика саласындағы «көп пайда әкелетін, арзан актив» екендігін білуі қажет. *der Verspätungsbonus* туынды сөзіндегі тілдегі бұрыннан бар «*die Verspätung*» сөзі «кешіктіру» деген мағынаны білдірсе, терминбөлшек «*-bonus*» жалғанып, туынды сөздің прагматикалық мағынасы «уақыты өтіп кеткен (билет) затты» білдіріп, импликационалды компонентін басымырақ етіп тұр. *Horrortripartig* туынды сын есіміндегі «*trip*» сөзінің алдына қойылған *horror-* сөзалды қосымшасының көмегімен осы сын есімнің импликационалды компоненті бұл сөздің медицина саласындағы «операция алдындағы қорқынышы басым дайындық пен операция залына өтетін қысқаша «саяхат» екендігін білуді қажет етеді. *Herzensfaul* жаңа сын есіміндегі тілдегі бұрыннан бар «*herzen(s)*» сөзіне жалғанған сөзтудырушы қосымша *-faul* бұл сөзге «жүрек ақылсыздығы» сияқты жаңа мағына беріп, сөйлеушінің белгілі бір адамның іс-әрекетін теріс бағалағандығын білдіріп, бейресми мәнмәтінде қолданылуға бағытталған импликационалды компонентін басымырақ етіп тұр. Сөйлеуші белгілі бір адресатқа осы сөзді қолданар болса, онда ол адресатқа «тіл тигізгендігін» және ол екеуінің арасындағы диалог бейресми түрде болып жатқандығынан хабар береді. *Entmännlichen* туынды етістігі мысалында тілдегі бұрыннан бар «*männlichen*» етістігіне жалғанған *Ent-* сөзалды қосымшасы «ер адамнан бастау алатын «Отче Наш» сияқты діни мәтіндердегі ер адам бастамасын жою» деген импликационалды компоненті бар прагматикалық мағынада қолданылады. *Hypereskalieren* туынды етістігіндегі тілдегі бұрыннан бар «*eskalieren*» етістігінің алдына қойылған «*Hyper-*» сөзалды терминбөлшегі жаңа сөздің прагматикасын «белгілі бір оқиғаны немесе әңгімені гипер-өте кең ауқымда өршіту» деген мағынадағы импликациялық компонентін басымырақ етеді. *Hacklastigen* туынды сын есіміндегі «*kesu, шаншу*» мағынасындағы «*hack*» етістігіне «*-lastig*» және «*-en*» сөзтудырушы жұрнағы жалғанып, тағамтану саласында «толық спектрлі» тағам түрлерін ұсынушы болып, импликацияланады.

Ал, *das Wohlfühlhäuschen* мысалындағы «*Haus*» зат есіміне тіркелген «*-chen*» сөзтудырушы қосымшасы бұл зат есімнің прагматикалық мағынасын «өзін жақсы сезінуге болатын кішкентай үй» деп, сөйлеушінің бұл зат есімге деген эмоциясын, яғни сүйіспеншілігін анық көрсетіп тұр, сондықтан да бұл зат есім эмоционалды компоненті басым прагматикалық мағынаға ие сөз болады.

Жоғарыдағы мысалдардан көріп отырғанымыздай, барлық жаңа сөздерде тілдегі бұрыннан бар сөздердің мағынасынан бөлек, аффикс жалғанған жағдайдағы туынды сөздердің прагматикалық мағынасында интенционалды, импликационалды және эмоционалды компоненттері болады.

Қорытынды: Нәтижелер мен талдаудан көріп байқағанымыздай, сөздермен қатар аффикстер де прагматикалық мағынаға ие және негіз сөзге жалғана отырып туынды сөздің прагматикалық мағынасын интенционалды, эмоционалды және импликационалды компоненттерге қарай бағыттайды. Дегенмен, кейбір жағдайда сөздің өзі тек бір прагматикалық компонентке ие болса, аффикс жалғанған туынды жаңа сөзде бірнеше прагматикалық компоненттің орын алатындығын ұмытпауымыз тиіс.

Алдағы уақытта неміс тілінің жаңа мағыналы туынды сөздерінің прагматикалық мағынасын пропозиционалды модельдерімен байланыстыра қарау жоспарланып отыр. Осы жоспарды жүзеге асырған жағдайда, аффикстердің нақты қандай түрі сөзжасамда өнімді екендігін анықтап, сол өнімді аффикс қандай прагматикалық мағынаға ие екенін көруге болады.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Leech J. The Principles of Pragmatics / J. Leech (Lnd: Longman, 1985.- 285 p.).
- 2 Заботкина В.И. Слово и смысл / В.И. Заботкина - Москва: Российский государственный гуманитарный университет, 2012. - 427 с.
- 3 Deutsch Affiliate-Ansatz [Электронды ресурс] – URL: <http://www.wortwarte.de> (дата обращения 21.06. 2017)
- 4 Апресян Ю.Д. Прагматика и лексикография: прагматическая информация для толкового словаря // Пропозициональные предикаты в логическом и лингвистическом аспекте. Тезисы рабочего совещания. / Ю.Д. Апресян - Москва: Институт языкознания АН СССР, 1987. - 278 с.
- 5 Никитин М.В. Лексическое значение в слове и словосочетании: спецкурс по общей и английской лексикологии. / М.В. Никитин - Владимир: Изд-во Владимирского пед. ин-та, 1974. – 222 с.
- 6 Құрманбайұлы Ш. Қазақ терминологиясы. Зерттеулер. / Ш. Құрманбайұлы - Алматы: Сардар, 2014. - 902 б.

С.А. Султанбекова

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Прагматические аспекты новых аффиксальных дериватов немецкого языка

Аннотация. Одной из последних тенденций в развитии лингвистики является прагматический аспект новых слов. С данной точки зрения автор рассматривает прагматическое значение аффиксальных дериватов немецкого языка.

Цель статьи - определить прагматические составляющие аффиксальных дериватов на немецком языке. Эта цель была достигнута с помощью компонентного анализа новых слов. В результате автор указывает, что аффикс прибавляясь к каноническим словам языка дает новый смысл производному слову. В свою очередь новое производное слово может обладать интенциональным, импликациональным и эмоциональным компонентами прагматического значения.

Ключевые слова: новые дериваты, аффиксный способ, прагматическое значение, интенциональный, импликациональный и эмоциональный компоненты.

S.A. Sultanbekova

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan

Pragmatic Aspects of New Affixal Derivatives of the German Language

Abstract: One of the latest trends in the linguistics development is the pragmatic aspect of new words. From this point of view, the author considers the pragmatic meaning of the affixal derivatives of the German language. The purpose of the article is to define the pragmatic components of affixal derivatives in German. This goal was achieved through a component analysis of new words. As a result, the author indicates that the affix being added to the canonic words of the language gives a new meaning to the derived word. In turn, the new derived word can have intentional, implicational and emotional components of pragmatic meaning.

Key words: new derivatives, affixal way, pragmatic meaning, intentional, implicational and emotional components.

References

- 1 Leech J. The Principles of Pragmatics (Lnd: Longman, 1985.- 285 p.).
- 2 Zabolotkina V.I. Slovo i Smysl [Word and Meaning] (Rossiski Gosudarstvennyi Gumanitarnyi Universitet, Moscow, 2012. - 427 p.) [in Russian]
- 3 Deutsch Affiliate-Ansatz [German affiliate approach] [Electronic resource] – URL: <http://www.wortwarte.de> [in Deutsch]
- 4 Apresyan Yu.D., Pragmatika i lekcikographia: pragmaticeskaya informacia dlya tolkovogo slovarya [Pragmatics and lexicography: pragmatic information for explanatory dictionary] // Propositional'nye predikaty v logicheskom i lingvisticheskom aspekte [Propositional predicates in logic and linguistic aspects]. Tezisy rabochego soveshaniya [Theses of the Working Meeting]. (Institut Yazykoznaniya AN SSSR, Moscow, 1987. - 278 p.). [in Russian]
- 5 Nikitin M.V. Leksicheskoe znachenie v slove i slovosochetanii: speskurs po obshei i angliiskoi leksikologii [Lexical meaning in Word and Phrase: Special Course on General and English Lexicology]. (Publishing house of Vladimirsky ped. in-ta, Vladimir, 1974. - 222 p.) [in Russian]
- 6 Khurmanbaiuly Sh. Khazakh terminologiyasy. Zertteuler [Khazakh Terminology. Investigations (Sardar, Almaty, 2014. - 902 p.). [in Kazakh]

Автор туралы мәлімет:

Сұлтанбекова С.А. – Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің «6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығының III курс докторанты, Қ.Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан.

Сұлтанбекова С.А. – докторант III курса специальности «6D021000 – Иностранная филология» Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, ул.Сатпаева 2, Астана, Казахстан.

Sultanbekova S.A. – III rd year PhD student of «6D021000 – Foreign Philology» specialty of L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev street 2, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен түпнұсқа ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісiмiн бiлдiредi. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):

- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақала мәтінінің пішіні:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail**-ы – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюлуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.].

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 тенге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 тенге).

Реквизиттері:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 BTV 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 408) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Реквизиты:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 ВТВ 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. А также авторам необходимо представить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информа-

ционно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нерецензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева МОН РК
Столичный филиал АО «Цеснабанка»

КБЕ 16

БИН 010140003594

БИК TSES KZ KA

Счет в кодировке IBAN –

KZ 91998 BTV 0000003104

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Шығарушы редактор: І.Р. Құрманғалиев
Дизайн: І.Р. Құрманғалиев

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2018. - 3 (124). - Астана: ЕҰУ. 210-б.
Шартты б.т. - 26,2 Таралымы - 35 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Астана қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды